CAUSES OF DISPOSITIONAL FORGIVENESS (OF SELF, OTHERS AND SITUATIONS)

Ioana-Camelia Zmău
PhD Student, "Al. Ioan Cuza" University of Iaşi

Abstract: The present study aims to analyze the influence of some factors such as gender, age, demographic data on region of residence (urban versus rural residence) and Christian confession of faith (Orthodox versus Catholic) determines the readiness to forgive among the Romanian population. We focused on dispositional forgiveness (the general tendency to be forgiving) taking into consideration three dimensions of forgiveness: Forgiveness of Others, Forgiveness of Self and Forgiveness of Situations, negative uncontrollable circumstance. The study was conducted on a group of subjects consisting of 840 participantswho filled in the Heartland Forgiveness Scale (HFS; Thompson et al., 2005). Our results showed that there was an influence the investigated factors on the disposition of forgiveness. Therefore, results indicate that women have a more permissive attitude towards themselves and their own mistakes than men. Urban participants are more forgiving than rural participants. Individuals who are in a prolonged adolescence (between 20 and 24 years old) are more forgiving. The tendency to forgive others and to forgive the negative circumstances is significantly bigger among orthodox participants. These findings emphasize the importance of age and gender when investigating forgiveness.

Keywords: dispositional forgiveness, forgiveness of others, forgiveness of self, forgiveness of situations, group differences

Introducere

Interesul în psihologie pentru domeniul iertării este relativ recent, deşi conceptul este foarte vechi şi omniprezent în viaţa noastră de zi cu zi, indiferent de spaţiul geografic, genul biologic, vîrstă sau religie.

La nivel general, iertarea poate fi înţeleasă ca un răspuns de tip prosocial adoptat în cadrul unui conflict interpersonal, ce are în vedere renunţarea persoanei prejudiciate (victimei) la resentimente, dorinţa de umilire ori răzbunare a ofensatorului, în vederea împăcării (sau uneori nu) a celor două părţi implicate, dar cu siguranţă duce la restaurarea echilibrului interior. Aşadar, iertarea este un fenomen complex (Enright şi Fitzgibbons, 2000) o alegere liberă, o opțiune, un dar pe care victima îl poate face atît ofensatorului, cît mai ales sieşi (Enright, 2001). Este un proces de transformare, în continuuă desfăşurare, o evoluție (Jampolsky, 2008), ce implică dimensiunile: emoţională, comportamentală, cognitivă, interpersonală şi motivaţională (Enright şi Fitzgibbons, 2000; apud Ho şi Fung, 2011; McCullough *et al.*, 2001; Berry *et al.*, 2005; Yamhure Thompson *et al.*, 2005). Adesea iertarea presupune timp şi uneori este posibil ca procesul iertării să nu se încheie niciodată.

În literatura de specialitate iertarea poate fi văzută atît ca o dispoziție sau trăsătură de personalitate (McCullough şi Worthington, 1999; Berry, Worthington, Parrott, O'Connor şi Wade, 2001; Brown, 2003; Mullet, Barros, Frongia, Usaie, şi Shafighi, 2003), cît şi ca o stare, un răspuns la o anumita greşeală. Luînd în considerare această idee, se realizează o diferențiere dintre iertarea *dispoziţională* şi cea *situaţională* (McCullough şi Witvliet, 2002). Iertarea *dispoziţională*se referă la tendința generală și stabilă a unei persoane de a ierta în timp situaţii ori greşelile celorlalţi; totodată arată tendința personală de a acționa cu îngăduință în cele mai multe cazuri din viață, avînd o aplicabilitate în circumstanțe generale. În acest sens, iertarea a fost definită ca fiind dispoziția persoanelor care se simt nedreptățite de a abandona furia resimțită pentru cineva privindu-l pe cel care greșește în termeni binevoitori. Iertarea

BDD-A27958 © 2018 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-18 22:00:22 UTC)

situaţională este descrisă ca fiind o reacție pozitivă la o anumită situație (Mullet *et al*., 2005); face referire la ceea ce se întîmplă în cadrul unor circumstanțe particulare, legate de cazuri concrete de transgresiune, care solicită din partea victimei un răspuns specific, adaptat, contextualizat.

Deşi simţul comun priveşte iertarea în raport cu celălalt, ca o consecinţă a unei relaţii interpersonale (victima iartă ofensator),în literatura de specialitate au fost identificate alte două surse ale transgresiunii cărora li se poate adresa iertarea: propria persoană (iertarea de sine) și o situație exterioară (iertarea situaţiilor). *Iertarea de sine* se referă la existența unei atitudini permisive faţă de sine şi propriile greşeli, în vreme ce *iertarea situațiilor* face referire la uşurinţa cu care indivizii acceptă şi iartă circumstanţele negative ale existenţei lor. Cea din urmă se referă la ceea ce adesea numim „soartă", un dezastru natural sau o situație de război, percepută de către cineva dincolo de controlul său (Yamhure Thompson *et al*., 2005).Sunt voci care susțin că iertarea nu este posibilă în ultima situație, ci doar între persoane, neexistînd o relație în raport cu obiectele ori situațiile.

Beneficiile iertării sunt de necontestat, contribuind semnificativ la sănătatea fizică, emoțională și psihică (Enright *et. al.,* 2001; Seybold *et. al.* 2001; Toussaint *et. al.* 2001; Lawler *et. al.* 2005; Jampolsky, 2008).

În încercarea de a identifica *factorii* determinanţi ai iertării, au fost analizate o serie de variabile. Înțeleasă ca fiind o valoare fundamentală a ființei umane, ca virtute, credință și practică religioasă în relația cu divinitatea și cu ceilalți semeni (Curelaru, 2014), adesea iertarea a fost pusă în legătură cu *religiozitatea* și *spiritualitatea*. Cercetările în acest domeniu arată faptul că religiozitatea corelează pozitiv cu iertarea (A. Fox, T. Thomas, 2008; S. J. Sandage, S. Crabtree, 2012). Comunitățile religioase pot facilita iertarea interpersonală, atunci cînd aceste comunități își dedică resurse intenționale spre iertare și vindecare spirituală și emoțională (Wuthnow, 2000). Persoanele care se angajează în *forme de coping religios* prin iertare, privesc imaginea ofensatorului cu mai puțină demonizare.

Cu toate acestea, multe studii au arătat că nu afilierea religioasă (ortodoxă/ catolică, etc) prezintă diferențe semnificative în privința iertării sau a stării de bine, ci mai degrabă nivelul religiozității sau frecvența practicilor religioase. Un nivel crescut al religiozității a fost predictor semnificativ al iertării (de sine, a celorlalți și a situației) (McCullough și Worthington, 1999; Passmore, Rea, Fogarty, Zelakiewicz, 2009).

În ceea ce privește influența genului biologic asupra disponibilității de a acorda iertarea, cercetările anterioare au demonstrat rezultate contradictorii: fie nu a fost găsit niciun efect al genului asupra iertării (Worthington *et. al.,* 2000; Berry *et. al*., 2001, Macaskill *et. al.*, 2002; Toussaint și Webb 2005; Maltby *et. al*., 2007), fie s-a ajuns la concluzia că femeile sunt în medie mai iertătoare decît bărbații (Miller *et. al.,* 2008).

Au fost înregistrate şi diferenţe interculturale în ceea ce privește relația dintre gen și iertare (Kadiangandu, Mullet, și Vinsonneau, 2001; Fu, Watkins, și Eadaoin, 2004).

Foarte puține studii au investigat diferențele de vîrstă în iertarea unor greşeli din viața reală (Romero și Mitchell 2008; Subkoviak *et. al*. 1995; Younger *et. al.,* 2004). Analizînd relaţia dintre *vîrsta cronologică* şi tendinţa de a oferi iertarea, s-a constatat că disponibilitatea spre iertare crește odată cu înaintarea în vîrstă, prin urmare adulții mai în vîrstă par a fi mai iertători decît adulții mai tineri (Enright, 2001; Younger *et. al.,* 2004). Explicaţiile acestei constatări se regăsesc în teoria şi cercetările cu privire la dezvoltarea socio-emoţională pe parcursul întregii vieţi: persoanele mai în vîrstă se angajează mai des în strategii care optimizează pozitiv experienţele sociale şi minimizarea celor negative, evitînd astfel conflictele, în timp ce tinerii se angajează în comportamente de confruntare atunci cînd sunt supăraţi (Birditt *et. al.,* 2005; Luong *et. al.,* 2011).

Studiul de faţă

BDD-A27958 © 2018 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-18 22:00:22 UTC)

Scopul prezentului studiu este acela de a identifica dacă factorii care influențează acordarea iertării (celorlalți, de sine și a situațiilor), menționați de literatura de specialitate, apar ca factori de influență și în cazul populației românești. Prin urmare, studiul își propune să investigheze existența unor diferențe semnificative între o serie de variabile demografice, precum genul biologic, vîrsta, mediul de reşedinţă şi confesiunea creştină a participanților în ceea ce privește disponibilitatea de a acorda iertarea.

Ipotezele testate sunt*: 1. Femeile au tendința de a acorda cu o mai mare uşurinţă iertarea comparativ cu bărbații; 2. Există diferențe semnificative în ceea ce privește mediul de reşedinţă al celui care oferă iertarea și disponibilitatea sa de a ierta. 3. Disponibilitatea de a ierta variază în funcție de confesiunea creștină a celor care sunt în situația de a oferi iertarea; 4.Acordareaiertării variază în funcție de vîrstă, în sensul că dispoziția de a ierta este semnificativ mai ridicată cu cît persoanele sunt mai în vîrstă;*

Metoda

Participanți

Lotul investigat în cadrul acestui studiu a fost compus din 840 de participanți (409 bărbați și 431 femei) cu vîrsta cuprinsă între 14 și 65 de ani (M=31.22; SD=12.70). Vîrsta medie a bărbaților este de 31.05 (SD=12.80) și cea a femeilor de 31.37 (SD=12.61).

În proporții relativ egale, 52.5% dintre participanți provin din mediul urban (N=441) și 47.5% din mediul rural (N=399). Dintre aceștia, 40.8% au studii universitare (N=343), 30.4% post-universitare (N=255), 27% liceale (N=227) și 1.8% au studii gimnaziale (N=15).

Toți participanții sunt de religie creștină: 505 de participanți au declarat că sunt de confesiune ortodoxă (60.1%), iar 335 de confesiune catolică (39.9%).

Instrumente și procedura

Pentru testarea ipotezelor formulate, am utilizat ***Scala iertării Heartland*** (HFS; Thompson et al., 2005). Aceasta vizează tendința generală sau dispoziția indivizilor de a ierta, care se manifestă în cele mai multe cazuri în viață, indiferent de situație, timp sau tipul relației interpersonale. La nivel general, iertarea este un complex de transformări (de la negativ la pozitiv) la nivel emoțional, comportamental, cognitiv și nu în ultimul rînd motivațional ale victimei în raport cu ofensatorul (Yamhure Thompson et al., 2005). HFS este un chestionar de autoevaluare care conține 18 itemi cotați pe o scala de tip Likert în 7 trepte, care variază de la *aproape întotdeauna fals pentru mine* (1) la *aproape întotdeauna adevărat pentru mine* (7). Participanții sunt rugați să evalueze modul în care ei reacționează de obicei în diverse circumstanțe cu conotație negativă. Itemii 1, 3, 5, 8, 10, 12 și 14 sunt itemi direcți, iar ceilalți itemi (2, 4, 6, 7, 9, 11, 13, 15, 17) sunt inversați. Pentru itemii inversați, unui răspuns cotat cu 7 îi corespunde scorul 1, iar unui răspuns de 1 îi corespunde scorul 7. Scorul minim obținut poate fi 18, iar cel maxim 126. Scorurile mari indică o disponibilitate ridicată în a ierta, iar scorurile mici un nivel scăzut al acesteia. Coeficientul de consistență internă obținut de noi este de α=.873. Cei 18 itemi sunt distribuiți pe trei dimensiuni indicînd surse ale transgresiunii cărora li se poate adresa iertarea:iertarea de sine (itemii 1-6), iertarea altor persoane (itemii 7-12) și iertarea de situații (itemii 13-18).

Rezultate

Înainte de a analiza rezultatele am verificat normalitatea distribuției utilizînd testul Kolmogorov-Smirnov pentru fiecare instrument aplicat. Rezultatele au arătat o distribuție normală a scorurilor. Avînd în vedere normalitatea distribuției, am putut analiza datele cu ajutorul Testelor t pentru eșantioane independente și metodei Anova One-Way.

Diferențe de gen în acordarea iertării

Pentru a verifica dacă există diferențe semnificative între participanții bărbați și cei de sex feminin în ceea ce privește disponibilitatea de a acorda iertarea, am utilizat Testul t pentru

BDD-A27958 © 2018 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-18 22:00:22 UTC)

eşantioane independente. Rezultatele arată faptul că, în general femeile acordă iertarea cu o mai mare uşurinţă comparativ cu bărbaţii: t(838)= -1.833, p=.067; există diferenţe marginal semnificative în ceea ce priveşte disponibilitatea de a acorda iertarea între femei şi bărbaţi, în sensul că femeile iartă mai uşor (M=77.106) comparativ cu bărbaţii (M=74.824).

Investigînd diferenţele de gen asupra celor trei dimensiuni ale iertării: iertarea celuilalt, iertarea de sine şi cea în raport cu situaţia, am constatat că:

- există diferenţe semnificative între femei şi bărbaţi în ceea ce priveşte *iertarea de sine* (t(838)=-2.148, p=.032), în sensul că femeile au o atitudine mult mai permisivă faţă de sine şi propriile greşeli (M=27.71) comparativ cu bărbaţii (M=26.55);
- nu există diferenţe semnificative între participanţii de sex feminin (M=24.17) şi cei de sex masculin (M=23.65) în ceea ce priveşte uşurinţa de a ierta greşelile persoanelor din jur, *iertarea celorlalţi* (t(838)=-1.339, p=.181);
- nu există diferenţe semnificative între femei (M=25.23) şi bărbaţi (M=24.63) în ceea ce priveşte uşurinţa de a accepta şi iarta circumstanţele negative ale existenţei lor, *iertarea situaţiilor*(t(838)=-1.297, p=0.195).

Diferenţe în lotul studiat între participanţii din mediul rural şi cei din mediul urban în ceea ce priveşte disponibilitatea de a acorda iertarea

Rezultatele Testului t arată că tendinţa de a ierta diferă semnificativ în funcţie de mediul de reşedinţă (t(838)= 5.651, p<.001), în sensul că persoanele din mediul urban (M=79.32) acordă iertarea cu o mai mare uşurinţă comparativ cu cei din mediul rural (M=72.32). La toate cele trei dimensiuni ale iertării, analiza statistică a permis identificarea unor diferenţe semnificative, mediile scorurilor obţinute de participanţii din mediul urban fiind semnificativ mai mari comparativ cu cele ale participanţilor din mediul rural: indivizii din mediul urban au o atitudine semnificativ mai permisivă faţă de sine şi propriile greşeli (M=28.25) în comparaţie cu cei din mediul rural (M=25.91): (t(838)= 4.339, p<.001); tendinţa de a acorda iertarea celuilalt (t(838)= 4.555, p<.001) este semnificativ mai ridicată la participanţii din mediul urban (M=24.75) faţă de cei din mediul rural (M=22.99); uşurinţa de a accepta şi ierta circumstanţele negative ale existenţei (iertarea situaţiilor) este semnificativ mai mare (t(838)=6.284, p<.001) în rîndul celor din mediul urban (M=26.31) în comparaţie cu cei din mediul rural (M=23.42).

Diferenţe între participanţii de confesiune ortodoxă şi cei de confesiune catolică în acordarea iertării

Dispoziţia de a ierta în general diferă marginal semnificativ în funcţie de confesiunea creştină a participanţilor (t(838)= .123, p=.069), în sensul că cei de confesiune ortodoxă (M=76.92) acordă iertarea mai uşor comparativ cu cu cei de confesiune catolică (M=74.60). Tendinţa de a acorda iertarea celorlalţi (t(838)= 2.317, p=.021) şi iertarea circumstanţelor negative ale existenţei (t(838)=2.559, p=.011) sunt semnificativ mai mari în rîndul participanţilor ortodocşi ($M_{iertarea\ celorlalți}$=24.28, $M_{iertarea\ situațiilor}$=25.42) comparativ cu cei catolici ($M_{iertarea\ celorlalți}$ =23.36, $M_{iertarea\ situațiilor}$= 24.21). Datele obţinute arată faptul că nu există diferenţe semnificative la subscala iertarea de sine (t(838)= .340, p=.734) între participanţii ortodocşi (M=27.22) şi cei catolici (M=27.03).

Diferenţe de vîrstă în acordarea iertării

Pentru a identifica dacă există diferenţe semnificative în funcţie de vîrstă în ceea ce priveşte disponibilitatea de a acorda iertarea am aplicat metoda Anova One Way, avînd ca variabilă independentă *vîrsta participanţilor* şi variabila dependentă *acordarea iertării dispoziţionale.* Am constatat că testul Levene infirmă omogenitatea varianţei la nivelul grupurilor de vîrstă comparate (Levene F (5,834)=2.993, p=.011); o valoare semnificativă a

BDD-A27958 © 2018 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-18 22:00:22 UTC)

acestuia, p<.05, demonstrează în cazul de față că variantele sunt inegale,prin urmare, am utilizat un test alternativ la ANOVA, testul Welch, în locul testului F, pentru decizia statistică cu privire la diferența între grupuri. Rezultatul testului Welch este semnificativ (W(5. 301,221)=7.037; p<.001), acordarea iertării variază semnificativ în funcție de vîrsta indivizilor. Pentru a verifica între care din grupele de vîrstă sunt semnificative diferențele am aplicat testul post hoc. Luînd în calcul că testul Levene nu a confirmat omogenitatea varianței, nu au fost citie valorile pentru testul Bonferoni, ci cele de la testul Tamhane.

Rezultatele obținute au evidențiat existența unor diferențe semnificative între indivizii de 20-24 de ani, pe de o parte, și cei de 14-19 de ani, 35-44 de ani, respectiv 45-54 de ani, pe de alta parte, cît și între cei de 45-54 de ani față de cei de 55-65 de ani, în ceea ce privește disponibilitatea de a acorda iertarea în general. Astfel, indivizii cu vîrsta cuprinsă între 20-24 de ani (stadiul vîrstei adolescenței prelungite) oferă iertarea într-o măsură semnificativ mai mare (M=81.15) comparativ cu cei aflați la vîrsta adolescenței, 14-19 ani (M=74.41): Mdif=-6.734, p=.002, cei de vîrstă adultă precoce, 35-44 de ani, (M=73.85): Mdif=7.294, p=.006, și respectiv față de cei de 45-54 de ani, vîrsta adultă mijlocie (M=70.13): Mdif=11.019, p<.001. Participanții cu vîrsta cuprinsă între 45-54 de ani sunt semnificativ mai puțin dispuși să ierte comparativ cu cei de 55-65 de ani, aflați la vîrsta adultă tardivă (M=79.54): Mdif=-9.418, p=.033. Nu au existat diferențe semnificative între celelalte grupe de vîrstă.

În ceea ce privește *iertarea de sine*, am constatat că media scorurilor obținute la subscala iertarea de sine de către participanții cu vîrsta cuprinsă între 20-24 de ani (M=29.05) este semnificativ mai mare comparativ cu media obținută de cei cu vîrsta de 14-19 ani (M=26.57), cu media scorurilor obținută la iertarea de sine de către indivizii cu vîrsta cuprinsă între 35-44 de ani (M=25.78), cît și față de media celor de 45-54 de ani. Prin urmare, participanții aflați la vîrsta adolescenței prelungite (20-24 de ani) au atitudini semnificativ mai permisive față de sine și propriile greșeli comparativ cu cei aflați la vîrstele: adolescenței (14-19 de ani), adultă precoce (35-44 de ani) și adultă mijlocie (45-54 de ani). Nu au existat diferențe semnificative între celelalte grupe de vîrstă.

La variabila *iertarea celorlalți*, am identificat unele diferențe semnificative: indivizii cu vîrsta cuprinsă între 20-24 de ani iartă greșelile celor din jur într-o măsură semnificativ mai mare (M=25.35) comparativ cu indivizii de 14-19 ani (M=23.33, Mdif=2.016, p=.008) și cu cei cu vîrsta cuprinsă între 45-54 de ani (M=21.83, Mdif=3.521, p<.001). Am constatat o altă diferență marginal semnificativă în privința iertării celorlalți (Mdif=1.826, p=.062), între persoanele cu vîrsta cuprinsă între 20-24 de ani (M=25.35) și cele de 35-44 de ani (M=23.52), în sensul că primele sunt semnificativ mai dispuse să acorde iertarea celorlalți. O tendință semnificativ mai accentuată de a acorda iertarea celor din jur prezintă participanții aflați la vîrsta tinereții, 24-34 de ani (M=24.22, Mdif=2.390, p=.006) și cei de vîrstă adultă tardivă, 55-65 de ani (M=25.05, Mdif= 3.22, p=.005) comparativ cu cei care au vîrsta cuprinsă în intervalul 45-54 de ani, vîrsta adultă mijlocie (M=21.83).

În privința variabilei vîrsta participanților există diferențe semnificative statistic în ceea ce privește iertarea situațiilor (p<.001). Indivizii de 20-24 de ani (vîrsta adolescenței prelungite) (M=26.75) acceptă și iartă circumstanțele negative ale existenței lor semnificativ mai ușor comparativ cu cei de 14-19 ani (vîrsta adolescenței) (M=24.51, Mdif=2.236, p=.021), cei de 25-34 de ani (vîrsta tinereții) (M=24.77, Mdif=1.978, p=.046), cei de 35-44 de ani (vîrsta adultă precoce) (M=24.55, Mdif=2.200; p=.039), respectiv cu participanții de 45-55 de ani (vîrsta adultă mijlocie) (M=22.91, Mdif=3.837, p<.001). În același timp, nu se constată diferențe semnificative în ceea ce privește iertarea situațiilor între participanții de 20-24 de ani și cei de 55-65 de ani (p=.993) și nici între celelalte categorii de vîrstă.

BDD-A27958 © 2018 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-18 22:00:22 UTC)

Concluzii şi discuţii

În cadrul acestui studiu am analizat iertarea dispoziţională în relaţie o cu serie de factori: genul biologic, vîrsta, mediul de reşedinţă şi confesiunea creştină în rîndul populaţiei de români.

Din cele patru ipoteze formulate, trei au fost confirmate, iar ultima a dezvăluit rezultate în sensul opus celui aşteptat.

Prin urmare, prima ipoteză anticipa diferenţe de gen în acordarea iertării. Ne-am aşteptat ca *femeile* să fie mai dispuse să acorde iertarea comparativ cu bărbaţii. Această ipoteză a fost confirmată atunci cînd am analizat scorurile obţinute la iertarea dispoziţională. Investigînd diferenţele de gen asupra celor trei dimensiuni ale iertării, am descoperit de asemenea diferenţe semnificative între femei şi bărbaţi în ceea ce priveşte iertarea de sine: femeile au o atitudine mult mai permisivă faţă de sine şi propriile greşeli. În schimb, nu am obţinut diferenţe semnificative în funcţie de gen, în ceea ce priveşte iertarea celorlalţi şi nici de situaţii. Aşadar, datele suţin rezultate anterioare menţionate în literatura de specialitate (Miller *et. al.*, 2008). O posibilă explicaţie se referă la faptul că femeile au un profil mental centrat pe empatie, compasiune, grijă şi responsabilitate în relaţiile cu ceilalţi. Este bine cunoscut faptul că în multe cercetări iertarea corelează pozitiv cu o serie de variabile, precum comportamentul prosocial, speranţa, compasiunea, empatia, afectivitatea, onestitatea-smerenia (Mullet *et. al.*, 2005; Strelan *et al.*, 2011; McCullough *et. al.*, 2002), caracteristici ce se manifestă mai intens în rîndul femeilor comparativ cu bărbaţii. Posibile explicaţii pentru existenţa diferenţelor de gen în acordarea iertării pot fi găsite în domeniul agresiunii, mîniei şi răzbunării. De exemplu, într-un studiu (Sukhodolsky *et. al.*, 2001) s-a constatat că bărbaţii comparativ cu femeile au o tendinţă mai mare de a găzdui gînduri de răzbunare atunci cînd rememorau experienţe provocate de furie.

În cadrul celei de a doua ipoteze a studiului am presupus că vom identifica diferenţe semnificative în ceea ce priveşte tendinţa de a ierta în funcţie de distribuţia geografică a participanţilor (urban versus rural). Aşadar, analiza statistică a reliefat acest aspect: pentru toate dimensiunile iertării (celorlalţi, de sine şi a situaţiilor) s-au obţinut scoruri semnificativ mai mari în rîndul populaţiei din *mediul urban* comparativ cu cei din *mediul rural*.

O posibilă explicaţie a acestor rezultate constă în cunoscutul fapt că în România există un clivaj de dezvoltare existent între cei care locuiesc în mediul rural şi cei din mediul urban. Iertarea corelează pozitiv cu dezvoltarea spirituală, cu iubirea necondiţionată, cu trebuinţa de autorealizare şi dezvoltare personală. Deşi iertarea este o valoare morală promovată în ambele medii, este foarte probabil ca aceste diferenţe semnificative să apară datorită faptului că persoanele din mediul urban au acces mai bogat la o paletă întreagă de resurse (educaţionale, informaţionale, economice, financiare, tehnologice etc) comparativ cu cei din mediul rural. Aşadar, persoanele din mediul urban au parte de mai multă şi diversă socializare, fiind mai puţin conservatori şi totodată mai deschişi la noutate, în căutarea dezvoltării personale, fiind orientaţi în direcţia auto-actualizării. Mai mult, în mediul urban sunt promovate cursuri, workshop-uri, prelegeri ce au ca scop dezvoltarea personală, activarea Sinelui la care membrii comunităţii participă, în schimb este probabil ca cei mai mulţi din mediul rural să fie încă în căutarea satisfacerii unor nevoi primare, de bază.

Testînd ipoteza a treia, s-a constatat faptul că persoanele de confesiune ortodoxă acordă iertarea mai uşor comparativ cu cei de confesiune catolică. De asemenea, am constatat că tendinţa de a acorda iertarea celorlalţi şi iertarea circumstanţelor negative ale existenţei sunt semnificativ mai mari în rîndul participanţilor ortodocşi. În schimb, nu s-au identificat diferenţe semnificative la scala iertarea de sine între participanţii de confesiune ortodocsă şi catolică. Acest rezultat este unul interesant ce necesită căutarea unor explicaţii pertinente. Studiile analizate pînă în prezent au arătat că afilierea religioasă nu prezintă diferenţe

BDD-A27958 © 2018 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-18 22:00:22 UTC)

semnificative în ceea ce priveşte iertarea. Iertarea corelează pozitiv şi semnificativ cu religiozitatea şi frecventarea practicilor religioase.

Rezultate surprinzătoare am înregistrat şi în urma testării ultimei ipoteze. Dacă rezultatele cercetărilor anterioare realizate pe alte populaţii de participanţi au concluzionat că persoanele sunt mai iertătoare cu cît vîrsta lor cronologică este mai mare, studiul de faţă arată că tinerii (români) cu vîrsta cuprinsă între 20-24 de ani sunt de fapt mai iertători decît cei mai în vîrstă. Aşadar, deşi ne-am aşteptat ca persoanele mai în vîrstă să fie mai dispuse în a adopta comportamente iertătoare, rezultatele sunt în sensul contrar aşteptărilor: participanţii aflaţi la stadiul vîrstei adolescenţei prelungite (*20-24 de ani*) oferă iertarea într-o măsură semnificativ mai mare comparativ cu cei aflaţi la vîrsta adolescenței, 14-19 ani, cei de vîrstă adultă precoce, 35-44 de ani şi respectiv faţă de cei de 45-54 de ani, vîrsta adultă mijlocie. Şi în ceea ce priveşte cele trei dimensiuni ale iertării (*iertarea de sine, a celorlalţi şi a situaţiilor*) s-au înregistrat diferenţe semnificative între participanţi, în sensul că indivizii aflaţi la vîrsta adolescenței prelungite (20-24 de ani) acordă iertarea într-o măsură mai mare comparativ cu celelalte categorii de vîrstă ale participanţilor.

Explicăm aceste rezultate prin faptul că iertarea ţine mai degrabă de o maturitate emoţională decît de una cronologică. Adolescența tîrzie şi, mai ales tinerețea, sunt considerate etape de importanţă deosebită pentru dezvoltarea conştiinței morale şi religioase în care oamenii adoptă poziții morale şi religioase exacte (Enright, 2001; Kohlberg, 1975). Este posibil ca aceste diferenţe apărute să se datoreze şi faptului că tinerii de 20-24 de ani au un număr ridicat de interacţiuni sociale. De asemenea, tinerii în ziua de astăzi sunt implicaţi în tot felul de proiecte de dezvoltare personală, majoritatea şcolilor şi universităţilor avînd un consiler şcolar ori psiholog care realizează programe de consiliere individuală şi de grup ce au ca scop dezvoltarea abilităţilor de comunicare şi relaţionare, dobîndirea de strategii utile pentru a face faţă situaţiilor stresante apărute. În plus, generaţia actuală are acces la o sumedenie de resurse, neaccesibile celor mai în vîrstă atunci cînd aveau vîrsta de 20-24 de ani. Un alt rezultat înregistrat în studiul de faţă este acela că persoanele cu vîrsta cuprinsă între 55-65 de ani iartă mai uşor comparativ cu cei de 45-54 de ani. Acesta este în acord cu concluziile altor cercetări amintite anterior (Enright, 2001; Younger *et. al.*, 2004).

Cunoaşterea factorilor care contribuie în procesul iertării este primordială. Considerăm că obiectivele propuse au fost atinse, iar limitele existente constituie provocări pentru studii ulterioare.

În pofida limitelor inerente fiecărei cercetări, suntem de părere că rezultatele pe care le-am obținut contribuie la progresul cunoaşterii prin faptul că am investigat un aspect foarte puţin abordat în studiile realizate pe populaţia românească, iertarea, deşi aparent este un fenomen cunoscut.

BIBLIOGRAPHY

1. Berry, J. W., Worthington, E. L., Jr., Parrot, L., O'Connor, L. E., & Wade, N. G. (2001). Dispositional forgiveness: Development and construct validity of the transgression narrative test of forgiveness (TNTF).
2. Berry, J. W., Worthington, E. L., Jr., O'Connor, L. E., Parrott, L. III şi Wade, N. G. (2005). Forgivingness, vengeful rumination, and affective traits. *Journal of Personality*, 73, 183-225.
3. Birditt, K. S., Fingerman, K. L., Almeida, D. M. (2005). Age differences in exposure and reactions to interpersonal tensions: A daily diary study. Psychology and Aging, 20, 330–340.
4. Curelaru, M. (2014). *Iertarea.* În Dafinoiu, I. şi Boncu Ş (coord.), Psihologie socială clinică (1-11). Iaşi: Polirom.

BDD-A27958 © 2018 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-18 22:00:22 UTC)

5. Enright, R. D., Fitzgibbons, R. P. (2000). Helping clients forgive: An empirical guide for resolving anger and restoring hope. *Washington, DC:* American Psychological Association.
6. Enright, R. D. (2001). Forgiveness is a choice. A Step-by-Step Process for Resolving Anger and Restoring Hope. *PhD APA Life Tools*: Washington.
7. Fox, A., Thomas, T. (2008). Impact of religious affiliation and religiosity on forgiveness. *Australian Psychologist*, September 2008; 43(3), 175 – 185.
8. Fu, H., Watkins, D., Eadaoin, K. P. (2004). Personality correlates of the disposition towards interpersonal forgiveness: A Chinese perspective. *International Journal Of Psychology*, 39(4), 305–316.
9. Ho, M.Y., Fung, H. H. (2011). *A dynamic process model of forgiveness: a cross cultural perspective*: *Review of General Psychology*, 15(1), 77-84.
10. Jampolsky, G. G. (2008). Forgiveness: the greatest healer of all. *Beyond Words Publishing*, Inc. Hillsboro, Oregon, USA.
11. Kadima Kadiangandu, J., Mullet, E, Vinsonneanu, G. (2001). Forgiveness: A Congo-France comparison. *Journal of Cross-Cultural Psychology, 32,* 505-511. Google Scholar Link.
12. Lawler, K. A., Younger, J. W., Piferi, R. L., Jobe, R. L., Edmondson, K. A., Jones, W. H. (2005). The unique effects of forgiveness on health: An exploration of pathways. *Journal of Behavioral Medicine, 28*, 157–167.
13. Luong, G., Charles, S. T., Fingerman, K. L. (2011). Better with age: Social relationships across adulthood. *Journal of Social and Personal Relationships, 28,* 9–23.
14. Macaskill, A. (2007). Exploring religious involvement, forgiveness, trust, and cynicism. *Mental Health, Religion and Culture, 10*, 203-218.
15. Maltby, J., Macaskill, A., Gillett, R. (2007). The cognitive nature of forgiveness: Using cognitive strategies of primary appraisal and coping to describe the process of forgiving. J*ournal of Clinical Psychology, 63*, 555–566
16. McCullough, M. E., Worthington, E. L., Jr. (1999). Religion and the forgiving personality. *Journal of Personality,* 67, 1141-1164.
17. McCullough, M. E. (2001). Forgiveness: Who does it and how do they do it? Current Directions. *Psychological Science,* 10, 194–197.
18. McCullough, M. E., Bellah, C. G., Kilpatrick, S. D., Johnson, J., D. (2001). Vengefulness: Relationships with forgiveness, rumination, well-being and the big five. *Personality and Social Psychology Bulletin,* 27, 601-610.
19. McCullough, M. E., Hoyt, W. T. (2002). Transgression-related motivational dispositions: Personality substrates of forgiveness and their links with the big five. *Personality and Social Psychology Bulletin, 28,* 1556–1573.
20. Miller, A. J., Worthington, E. L., McDaniel, M. A. (2008). Gender and forgiveness: A meta-analytic review and research agenda. *Journal of Social and Clinical Psychology, 27*, 845–878.
21. Mullet, E., Barros, J., Frongia, L., Usaï, V., Neto, F., Rivière Shafighi, S. (2003). Religious involvement and the forgiving personality. *Journal of Personality*, *71*, 1-19.
22. Mullet, E., Neto, F., Riviere, S. (2005). Personality and its effects on resentment, revenge, and forgiveness and on self-forgiveness. In E. L. Worthington Jr. (Ed.), *Handbook of forgiveness*, 159–182. New York: Hove, Routledge.
23. Passmore, Nola L. and Rea, Vivienne C. and Fogarty, Bronwyn T., Zelakiewicz, Pualani M. L. (2009) Parental bonding and religiosity as predictors of dispositional forgiveness. In: *44th Australian Psychological Society Annual Conference 2009, 30 Sept -4 Oct 2009, Darwin*, Australia. Accessed from USQ ePrints http://eprints.usq.edu.au

BDD-A27958 © 2018 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-18 22:00:22 UTC)

24. Romero, C., Mitchell, D. B. (2008). Forgiveness of interpersonal offenses in younger and older roman catholic women. *Journal of Adult Development*, *15*, 55-61.
25. Sandage, S. J. şi Crabtree, S. (2012). Spiritual pathology and religious coping as predictors of forgiveness. *Mental Health, Religion şi Culture,* 15(7), 689 -707.
26. Strelan, Peter, N.T. Feather, Ian McKee (2011). Retributive and Inclusive Justice Goals and Forgiveness: The Influence of Motivational Values. *Soc Just Res*, 24, 126-142.
27. Subkoviak, M., Enright, R., Wu, C.-R., Gassin, E., Freedman, S., Olson, L., et al. (1995). Measuring interpersonal forgiveness in late adolescence and middle adulthood. *Journal of Adolescence*, 18, 641–655.
28. Sukhodolsky, D. G., Golub, A., Cromwell, E. N. (2001). Development and validation of the anger rumination scale. Personality and Individual Differences, 31, 689–700.
29. Toussaint, L. L., Williams, D. T., Musick, M. A., Everson, S. A. (2001). Forgiveness and health: Age differenced in a US probability sample. *Journal of Adult Development*, 8, 249–257.
30. Toussaint, L. L., Webb, J. R. (2005). Gender differences in the relationship between empathy and forgiveness. *The Journal of Social Psychology*, 145, 673–685.
31. Worthington, E .L., Drinkard, D.T. (2000). Promoting reconciliation hrough psychoeducational and therapeutic interventions *Journal of Martal and Family Therapry*, 26, 93-101.
32. Wuthnow, R. (2000). How religious small groups promote forgiving: A national study. *Journal for the Scientific Study of Religion*, 39, 125–139.
33. Yamhure Thompson, L., Snyder, C. R., Hoffman, L., Michael, S. T., Rasmussen, H. N., Billings, L. S., Heinze, L., Neufeld, J. E., Shorey, H. S., Roberts, J. C., Roberts, D. E. (2005). Dispositional forgiveness of self, others, and situations. *Journal of Personality*, 73, 313-360.
34. Younger, J. W., Piferi, R. L., Jobe, R. L., Lawler, K. A. (2004). Dimensions of forgiveness: The view of laypersons. *Journal of Social and Personal Relationships, 21*, 837–855.

BDD-A27958 © 2018 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-18 22:00:22 UTC)